

Res per la pàtria

La situació de col·lapse és total. De tots els àmbits reconeixen la incapacitat de l'administració estatal per a gestionar el cas dels objectors. Els quaters cada dia són més buits, el servei a la pàtria ja no diu res i els més atrevits, els insumisos, s'hi enfronten. Pocs en proporció als objectors, el gruix dels quals augmenta vertiginosament de dia en dia. Les xifres parlen soles. Fins al 28 de febrer del 1994 als Països Catalans hi havia 56.649 objectors reconeguts (2.236 a les Illes, 32.555 al Principat i 21.858 al País Valencià). Només l'any passat foren 17.304 (615 a les Illes, 9.109 al Principat i 7.580 al País Valencià). La xifra d'objectors del 1993 quedarà en no res enguany. Només els dos primers mesos del 1994 la xifra total ja puja a 4.422. Si continua aquest ritme, es desbordaran totes les previsions i faran entrar en crisi el reclutament obligatori. Un 38% dels joves del nostre país cridats a fer el soldat opta per l'objecció (17% a les Illes, 43% al Principat i 38% al País Valencià), això sense comptar els que tenen pròrroga del servei militar obligatori i que finalment es decidiran per l'objecció. L'augment és imparable.

El Consejo Nacional de la Objeción de Conciencia (CNOOC) és l'encarregat de reconèixer els objectors. Les quatre persones que el formen han vist piles de sol·licituds enfilant-se de les taules al sostre. Aquesta situació caòtica es tornava a reproduir a l'Oficina para la Prestación Social (OPSOC), encarregada de la gestió de la prestació social substitutòria (PSS). El funcionament centralista i la demanda desordenada aquesta oficina administrativa, que fins fa dos mesos encara depenia d'una sots-secretaria de la direcció general d'Afers Religiosos, que ni tan sols està informatitzada. Aclaparat per les xifres d'objectors, el ministre de Justícia, Juan Alberto Belloch, està decidit a frenar-ne l'augment. De moment ja ha creat una Direcció General d'Objecció de Consciència, amb equip informàtic i un responsable polític, Luis Calvo, ex-ambaixador de l'Espanya a Kenya, que encara no ha ocupat el nou càrrec.

Setze anys han hagut de passar abans de començar a aplicar la llei, des que l'any 1978 la Constitució espanyola reconeixia el dret a l'objecció de consciència. En aquest temps s'ha fet una llei, l'any 1984, un reglament, l'any 1988, i enguany, el Pla Integral de l'Objecció de Consciència i un nou reglament en fase d'estudi; però potser ja han arribat massa tard. Des de l'Associació d'Objectors de Consciència (AOC) han criticat el retard, la inoperància de les lleis sobre objecció i la discriminació dels objectors.

Aquestes darreres setmanes ha augmentat espectacularment el nombre d'objectors de consciència, tant que han desbordat totes les previsions. El servei militar obligatori pot arribar a desaparèixer, si els joves continuen dient no a fer el soldat.

Per Jordi Tolrà, del secretariat de l'AOC, "la llei ha fracassat, tothom és reconegut per silenci administratiu, perquè només miren que la forma de la sol·licitud sigui correcta. Als governs civils posen moltes pegues i hi ha un retard molt gran en la tramitació. Hi ha hagut desídia, manca de voluntat política i incapacitat per a donar sortida a la situació".

Objectors sota sospita. Amb el nou reglament, el Ministeri de Justícia vol fer baixar el nombre d'objectors amb un seguit de mesures dissuasòries. Belloch està disposat a controlar un per un els objectors. Realitzaran entrevistes amb els objectors "dubtosos" i no reconeixeran els que tinguin antecedents "violents" o hagin fet de policies locals o de guardes de seguretat; faran inspeccions tant del compliment de la PSS com del contingut de les places; multiplicaran els convenis amb institucions privades i exigiran més compromisos de part de les administracions públiques locals i autonòmiques. Una altra novetat és la impossibilitat de declarar-se objector fins als divuit anys, però el reclutament el continuaran fent als setze. També faran destinacions forçoses a les places vacants de PSS i, en el cas de no poder fer la prestació a la comunitat autònoma d'origen, la faran fer a fora. Per tot això, el Govern dotarà la nova direcció general amb un pressupost de 8.000 milions de pessetes.

Moltes mesures que també han estat criticades des de les associacions d'objectors. Segons Jordi Tolrà "són mesures intimidatòries per a reduir el nombre d'objectors, però de moment ja s'ha vist que des del març -data de l'anunci de les mesures- fins ara han augmentat els objectors respecte al mateix període de l'any passat". Només al País Valencià han passat de 4.002 sol·licituds del març de l'any passat a 11.869 del març d'enguany. La dificultat de l'aplicació d'aquest nou reglament és evident; la mala gestió fa que els objectors estiguin entre dos anys i gairebé quatre esperant, amb tot el que això significa d'inseguretat social i laboral.

Als Països Catalans només han fet la PSS 6.663 objectors (248 a les Illes, 3.635 al Principat i 2.780 al País Valencià), 3.848 la realitzen ara (110 a les Illes, 1.886 al Principat i 1.852 al País Valencià). I enguany, de l'abril a l'octubre, s'incorporaran a la PSS 7.541 objectors (257 a les Illes, 4.332 al Principat i 2.952 al País Valencià). De places, n'hi ha, i cada dia en creen més, però l'administració estatal vol filar molt prim perquè no n'hi hagi cap d'artificial. Les competències són exclusives de l'administració

estatal, l'única cosa que poden fer les administracions autonòmiques és informes, no vinculants, de les entitats que volen crear places de PSS i fer activitats de formació. Des de la Conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, el director general d'Acció Cívica, Josep Camps, ha demanat el traspàs a la Generalitat de la gestió de la PSS: "Volem incrementar les competències en aquesta matèria, però el Ministeri de Justícia no cedirà quant a la inspecció; és una qüestió de desconfiança envers les autonomies i els objectors. La qualitat d'execució dels programes de prestació és una tasca que afecta activitats de competència de la Generalitat, i per això cal una certa coordinació entre totes dues administracions". D'una altra banda, el director de l'oficina de l'Objecte de Consciència de l'Institut Valencià de la Joventut, Enric Roig, considera que "a partir d'ara la relació entre el Govern i la Generalitat serà més propera quan l'administració assumeixi el repartiment de la destinació dels objectors. A més, també es podrà donar suport a programes útils perquè els objectors col·laborin amb ajuntaments i algunes altres corpora-

'Todo por la patria'. L'elevat nombre d'objectors i insumisos posa en perill la cobertura de les places que el Ministeri de Defensa destina als soldats de lleva.

cions locals en tasques ambientals i socials".

Al mig d'aquest estira-i-arroña hi ha milers d'objectors esperant de fer la PSS, alguns segurs que la feina que els tocarà de fer no serà gens pesada. Amb l'augment dels objectors s'estén la sensació que la PSS és xauxa. Mitjans de comunicació i polítics socialistes han recalcat l'epítet "de conveniència" per designar aquests objectors. Tant des de les administracions autonòmiques com des d'associacions d'objectors minimitzen aquest fet i assenyalen la mala gestió de l'administració estatal a l'hora d'organitzar la PSS com a responsable de la sensació que la prestació sigui un "colador".

En tot cas, tothom està d'acord en la necessitat de crear més places de prestació. És la solució més concorde per eliminar el col·lapse actual.

Crisi de valors militars. Però els responsables de l'Associació d'Objectors de Consciència van més enllà: "Crear més places significa un efecte multiplicador d'objectors, un desbordament en augment i la transició cap a l'eliminació del servei militar obligatori", segons Jordi Tolrà. És en aquest punt que el debat gira ac-

L'objecció a Europa

Alemanya

Motius: de consciència
 Servei militar: 12 mesos
 Servei civil: 15 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de Joventut, Família, Dones i Salut
 Objeció sobrevinguda: sí
 Primera menció legal: 1949 (principi constitucional)
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 61.800 / 204.500 (1990)

Dinamarca

Motius: religiosos, filosòfics i polítics
 Servei militar: 4-12 mesos
 Servei civil: 4-12 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de l'Interior
 Objeció sobrevinguda: sí
 Primera menció legal: 1917
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 614 / 11.500 (1990)

França

Motius: raons de consciència
 Servei militar: 10 mesos
 Servei civil: 20 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de l'Interior i Ministeri d'Afers Socials
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1963
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 2.861 / 235.250 (1989)

Grècia

Motius: religiosos, morals i filosòfics
 Servei militar: 15-23 mesos
 Servei civil: servei militar no armat, 30-48 mesos
 Reconeixement i PSS: Exèrcit
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1977
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 400 / 128.800 (la majoria són a la presó)

Itàlia

Motius: religiosos, morals i filosòfics
 Servei militar: 12 mesos
 Servei civil: 15 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de Defensa
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1972
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 13.992 / 259.000 (1990)

Portugal

Motius: filosòfics, religiosos i morals
 Servei militar: 4 mesos
 Servei civil: 7 mesos
 Reconeixement i PSS: administració local
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1985

Irlanda, Luxemburg, Gran Bretanya i Islàndia

No hi ha servei militar obligatori

Bèlgica

Supressió del servei militar obligatori l'any 1995, pendent d'aprovació

Àustria

Motius: raons de consciència
 Servei militar: 8 mesos
 Servei civil: 8-10 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de l'Interior
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1966
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 2.232 / 22.300 (1985)

Estònia

Motius: raons molt importants
 Servei militar: 18 mesos
 Servei civil: 24 mesos
 Reconeixement i PSS: organisme civil
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1990
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 8.000 / 16.000 (1990)

Finlàndia

Motius: ètics i religiosos
 Servei militar: 8-11 mesos
 Servei civil: 13 mesos
 Reconeixement i PSS: autoritats militars locals i Ministeri de Treball
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1931
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 2.000 / 23.700 (1992)

Hongria

Motius: religiosos, ètics i humanitaris
 Servei militar: 12 mesos
 Servei civil: 22 mesos
 Reconeixement i PSS: comitè civil i Ministeri de Treball
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1977
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 1.300 / 50.500 (1991)

Lituània

Motius: raons de consciència
 Servei militar: 12 mesos
 Servei civil: 24 mesos
 Reconeixement i PSS: Departament de Defensa Nacional
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1990

Noruega

Motius: religiosos i pacifistes
 Servei militar: 12-15 mesos
 Servei civil: 16 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de Justícia
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1922
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 1.100 / 21.800 (1992)

Suècia

Motius: conviccions personals serioses (testimonis de Jehovà exempts)
 Servei militar: 10 mesos
 Servei civil: 12-15 mesos
 Reconeixement i PSS: autoritats civils
 Objeció sobrevinguda: sí
 Primera menció legal: 1920
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 2.432 / 55.000 (1988)

Espanya

Motius: ètics, religiosos, morals filosòfics i humanitaris
 Servei militar: 9 mesos
 Servei civil: 13 mesos
 Reconeixement i PSS: Ministeri de Justícia
 Objeció sobrevinguda: no
 Primera menció legal: 1978
 Nombre d'objectors sobre reclutes: 46.084 / 200.000 (1993)

ARXIU

tualment. La crisi del model d'exèrcit i dels valors que l'inspiren. Qüestionat sobretot pels insubmisos, que veuen en la PSS un càstig regit pels mateixos paràmetres que el servei militar. La seva opció és de no col·laborar sota cap forma amb el sistema militar. Per això la majoria ha de complir penes de presó menor i major per un delictes de consciència especificat al codi penal. Si bé el ministre de Justícia manifestava, fa un any, que el nou codi penal continuaria penant els insubmisos a presó, aquests darrers mesos s'ha inclinat per les sancions econòmiques i la inhabilitació per a càrrecs de l'administració. Molts ajuntaments de tot el país s'han manifestat contra els empresonaments d'objectors-insubmisos. Aquests reclamen solucions polítiques als seus problemes polítics.

Però el debat va molt més enllà del dret elemental d'escollir, i toca els valors del servei militar obligatori, la concepció de l'exèrcit i la concepció del voluntariat i del servei civil. El que s'ha demostrat és la crisi patent del servei militar obligatori, políticament i administrativa, i això ha obert el debat. Per Jordi Tolrà, de l'AOC, "les pautes d'obediència cega han quedat anacròniques. Cal reformar el servei militar o professionalitzar-lo, i es farà la primera cosa per pressions militars. És un tema que la transició no abordà a fons, i els joves d'avui veuen ben clar que el patriotisme ha caducat, igual que l'exercici de submissió". Per Josep Camps, director general d'Acció Cívica, "la popularització del fenomen de l'objecció s'ha estès a tots els àmbits i sectors, s'ha perdut el temor a l'objecció de consciència i a la PSS. Ens trobem en una evident situació en què els joves no tenen gaire adhesió al servei militar. No és un rebuig sistemàtic, però Déu n'hi do. La sensació que fer el servei no aporta res de positiu ha calat molt".

L'ex-secretari d'Estat de Defensa, José Miguel

Juan Alberto Belloch, ministre espanyol de Justícia. El Govern espanyol endurirà les condicions per a fer-se objector de consciència, en un intent de frenar l'augment que any rere any experimenta la negativa a realitzar el servei militar entre els joves de l'estat.

Hernández, ha afirmat que "la consciència de la societat espanyola sobre la defensa nacional, possiblement per raons històriques, té un nivell més baix que no en la majoria de països europeus". També en aquesta línia, l'investigador sobre desarmament, Vicenç Fisas, declarava no fa pas gaire: "El rebuig juvenil de la *mili* significa la presa de consciència que la majoria de conflictes del present no tenen solució amb l'ús de les armes i que els excessos de la vella recepta militar constitueixen precisament una de les causes més importants del descontrol d'aquesta conflictivitat". Totes les estadístiques estatals confirmen que hi ha una certa relació entre el rebuig del Servei Militar Obligatori i els sentiments nacionalistes. Al capdavant dels percentatges més elevats hi ha el País Basc, Navarra i el Principat; a poca distància segueixen Astúries i el País Valencià. EL TEMPS ha consultat diversos caps militars, però cap no ha volgut declarar sobre aquesta pèrdua de sentiment d'obligació envers l'estat. El debat, per ells, està en el model d'exèrcit que s'imposarà amb els anys. De moment, volen avançar cap al model mixt de Forces Armades aprovat al Congrés de Diputats el juny de 1991. Aquest model preveu un volum d'efectius globals d'uns 180.000 membres, amb una taxa de professionalització del 50%, però segons l'ex-secretari d'Estat de Defensa, José Miguel Hernández, no es donen les condicions per a aconseguir la fita marcada.

Per uns l'exèrcit hauria de ser totalment professional, per uns altres això significaria una despesa insostenible; el que és ben clar és que el debat no ha fet sinó començar. Darrere seu, empenyent cada dia amb més força, hi ha els objectors que qüestionen l'obligatorietat d'un servei militar que va ser instaurat, en la forma actual, l'any 1812 amb la Constitució de Cadis. El temps ha rovellat l'engranatge del servei militar. Potser comença a ser hora de renovar-se... o morir?

Oriol Cortacans

RAFA GIL